

קיסניגר לימד את רבין איך לסדר את קיסניגר -

זהו אחד הגילויים בספר חדש על רבין

לכאן לשמוע ציונות, אלא לגמור דברים לפני ועידת ו'נבה". בנושא הפרדת הכוחות אמר קיסניגר לרבין, לדבריו: "מה התרגשת ונפתעתם כליכך מהמגע עם הישרים בין קצינים ישראלים ומצריים בקילומטר ה-101? כליכך התרגשתם מה" מגע הישיר" הזה, שמהרם לתת את הסמכתם העקרונית לכך שכוחות מצריים סימליים יישארו ממירוח לתעלה".

אכזבה צורבת

הספיר רבין לגולדה באותה שיחה: קיסניגר נדהם מהמסרה ההבנה הדיפלומטית הפוליטית שהפגינו נציגי ישראל (ובראשם האלוף אהרון יריב) בקילומטר ה-101. "מה אתם ממהרים?" התריס קיסניגר, "גם להרוויח זמן. בינתיים יבוא הקיץ, ומשבר הדלק לא ילחץ כליכך על אירופה המערבית".

אם רצינים לעשות ויתור למצריים — המשיך קיסניגר לפי הדו"ח של רבין — זאת אומרת שאתם בנקודת חולשה. כלומר, אתם חוששים מהמצרים. אבל אם אתם, הישראלים, הייתם עוזרים את הויתור הזה לנו, לאמריקאים — יכולנו להציג זאת לפני המצרים אחרת: כאילו אתם הישראלים אינכם חוששים מהם — אלא מאיתנו, ובלחצנו ויתרתם. אני הייתי יכול לקשור את הויתור הזה עם חרב הנפט, ולדרוש שמצריים תפעיל את השפעתה לצימצום תמורת נסיגה ישראלית ממערב לתעלה.

רבין אמר לגולדה באותה שיחה — ויש לזכור כי עדיין לא היה אז שר בממשלה, אלא בכחית, "קביצור": תמורת הנסיגה הראשונה חייבת ישראל לדרוש ממצריים את פתיחת תעלת סואץ, ניקוייה ומתן חופש מעבר בה לאוניות ישראליות. אם לא יקבלו המצרים תביעה זו, אין ישראל צריכה לוותר. "חייבים אנו", אמר רבין, "לעמוד על דעתנו עם כל הכוח ועם כל הנכור נות להילחם".

לא היה ספק כי רבין השיא עצה זו בעצה אחת עם קיסניגר שסבר באותם הימים, כי ישראל צריכה לגלות עמדה תקיפה יותר במשאומתן עם מצריים.

באותה שיחה השיא רבין לגולדה עצות משלו, והוסיף לגלגל באוזני גולדה דברים בלתי-נעימים נוספים מפי קיסניגר.

אמר קיסניגר לרבין: איכזבתם אותנו בעניין כוח-הארתעה שלכם, הופתעתם במלחמה, לא מנעתם צליחה, אחר-כך לא פעלתם במהירות, אמרתם שזה יקח לכם ארבעה ימים בלבד את המצרים ולהשמיד את גייסותיהם. אחר-כך באתם ואמרתם שזה ייקח ארבעה ימים נוספים, וכך הלאה.

"אכזבה צורבת מישראל בגלל מהלך המלחמה ותוצאותיה" — כך, פחות או יותר, הגדיר רבין באותה שיחה את עמדה קיסניגר. יש לזכור, הסביר רבין — כי בדרך-כלל אין קיסניגר מגלה את צפונות ליבו, גם לא לאנשי-הצוות הקרובים שלו. הוא אינו ממהר לדווח, ואת עיקרי הדברים הוא שומר לעצמו. מכאן מובן עד כמה צרבה לו האכזבה הישראלית, אם כן התבטא בגינה.

להתעקש במשאומתן

לטענת רבין, הפציר בו שרה-החץ האמריקאי להעביר את הדברים לידיעתה של גולדה, אף-על-פי ששיחתם נשאה אופי פרטי, קינח קיסניגר את השיחה ב-"סיפור סיני":

בהגיעו למסע נוסף בפקין, ישר מסיבובו במירווח-היתכון, בין קהיר לירושלים, נתקבל קיסניגר גם על-ידי מארסטה-טונג. ה"יור" אמר לקיסניגר דברים ברורים: הוא רוצה שתעלת סואץ תישאר סגורה, כי סין העממית חוששת מתוכניותיה ה"תוקפניות של ברית-המועצות כלפי פקין. היא חוששת מכך שפתחת תעלת-סואץ תביא להגברת כוחה הימי של ברית-המועצות באוקיאנוס ההודי.

מאידך לוחץ סאדאט, ועימו הרוסים, לפתוח מחדש את ה"תעלה. ובכן: כיצד יפעל קיסניגר — לפי האינטרס הסיני או הסובייטי?

רבין עצמו השיב על השאלה בשיחתו עם גולדה: אם לא תהיה לקיסניגר ברירה — ואומנם כך ניראה הדבר במצב הי"חסיים ישראל-מצריים-רוסינגטון ומוסקבה — הוא יפעל לפתיחת התעלה, אפילו יכעיס הדבר את ה"יור" מאו.

כך הסתייעה גולדה באותם ימים בעצותיו ובהדרכתו של יצחק רבין, גם אם היה מזה עשרה חודשים אורח פרטי, שגבר-לשעבר, "מחוסר-עבודה" — ומשולל תפקיד.

גולדה לא השכיחה להבין את תביעתו של יצחק רבין, עלי-סמך עצותיו של קיסניגר, להתעקש במו"ם עם המצריים.

עד כאן הדיווח מתוך הספר, "היושב", נראה שאת העצות שגולדה הפן להשכיחה לקבל ממנו, אימץ יצחק רבין לעצמו כאשר הפן לראש-ממשלה. בעומדו בראש צוות השרים היש-ראליים שניהל את המשאומתן עם מצריים בדבר הסכמת-הפרדה נוסף בתיווכו של ה"יור" קיסניגר, נקט רבין בדיקת באותה סקטוריה של התעקשות, "להרוויח זמן", כפי שהו"רה לו בשעתו ה"יור" קיסניגר עצמו.

מה שרבין לא השכיח להבין הוא, שכמו אותו כלב זקן בדיחה העממית, יכול היה קיסניגר להרשות לעצמו לומר לו: "לי אתה יכול להריח מאחורי!"

בדיחה העממית מספרת על הכלב הצעיר שראה כלב זקן בלהקה של זאבים ופנה אליו בבקשה שילמדו כיצד להתחזק כזאב. אמר הכלב זקן לכלב הצעיר: "כל מה שאתה צריך לעשות זה לחשוף את שיניך כשאתה פוגש זאב, ולרחרר מלפנים במקום מאחורי". עשה הכלב הצעיר כפי שהורה הזקן, וראה ברכה בעמלו. הזאבים קיבלוהו כאחד משלהם. לימים נתקל הכלב הצעיר בכלב זקן שוב, חשף את שיניו לקראתו והחל מרחרר לו מלפנים. אמר לו הכלב הזקן: "אני מכיר אותך, לי אתה יכול להריח מאחורי". מוסר-ההשכל של בדיחה עממית זו מצוי גם באחד הדי-לויים, הכלולים בספר חדש העומד לראות אור בימים הקרו-בים, והנושא את הכותרת, "היורש". הספר, הסוקר את ה"קאריירה של יצחק רבין עד הגיעו לראשות ממשלת-ישראל, יופיע בהוצאת ניסן פלא, ללא ציון שם מחברו. אולם על-סמך הגילויים והפרטים האינטימיים הכלולים בו ניכר כי המחבר, או מחבריו האלמוניים של הספר, מתמצאים היטב במתרחש סביב ראש-הממשלה.

אחר מפרקי הספר מאלף במיוחד, משום שהוא מצביע על תכסיסי המיקוח שאותם נקט יצחק רבין במגעיו האחר-ונים עם שרה-החץ האמריקאי, ה"יור הנרי קיסניגר.

מגלה הספר: זמן קצר לאחר מלחמת יום-הכיפורים, בשלהי 1973, הו"מינה ראש-הממשלה גולדה מאיר את יצחק רבין לשיחה סודית, בת שעה וחצי. גולדה הקשישה, פגועה מסערת המאורעות ומן

הביקורת הקשה שהוטחה בה מכל עבר על חלקה במחדל, וזקוקה היתה לעצת הדרך, לפני נסיעתה לפגישה קשה עם הנשיא ניקסון ושרי-החץ קיסניגר. אף שהיה עדיין בבחינת סטאטיסט על הבמה הפוליטית בישראל, היה זה רבין שידע להשיא לגולדה את העצות הנכונות, כיצד לעמוד מול לחצי נשיא ארה"ב.

זמן רב אחרי שחזרה מאותה פגישה כוואשינגטון עוד דהדרו באוזניה של גולדה דברי הנשיא, שנמת אותרה נתלוחתה אליהן.

אמר לה ניקסון: "עשיתי בשבילכם שלושה דברים קשים בזמן המלחמה: דחיתי ככל האפשר את מועד כניסת הפסקת-האש לתוקפה; סיפקתי לכם נשק ברכבת אווירית; הרתעתי את ברית-המועצות. ספק אם אוכל לחזור ולעשות דברים אלה, במידה והאש תתחדש באשמתכם..."

גולדה ויועציה חרדו מאוד מהגדרה זו של הנשיא. חרדה זו ניכרה היטב בחודשים הבאים, בנסיונותיה למכוהלות מתעלת סואץ ומקונייטרה. וזאת למרות שניכסון לא אמר שיתקשה לע"זור לישראל, "אם ישראל תפתח באש", אלא אם יקרה הדבר "באשמת" ישראל. וזהו מושג רחב מאוד.

באווירה זו המתינה ראש ממשלת ישראל בחשש לגיחה האווירית החדשה של קיסניגר, ו-16 בדצמבר 1973. ושוב, כמה ימים לפני באוא של קיסניגר, זימנה גולדה את רבין אליה להתיעצות כיצד לנהוג בקיסניגר ומה לעשות עימו. או היא לא חלמה כלל שרבין ירש אותה. היא כלל לא חשבה או לפרוש או להתפטר.

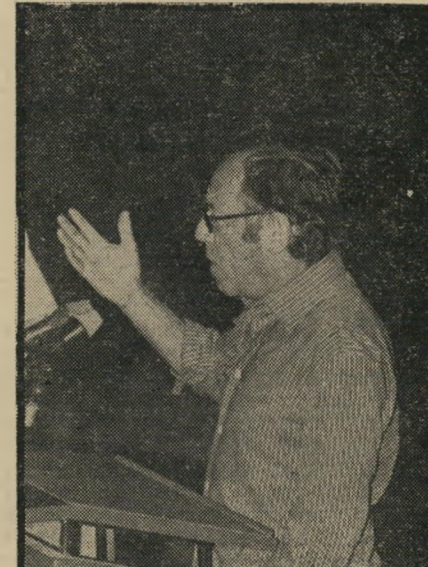
רבין ניצל את ההזדמנות כדי למסור לגולדה על פגישתו הבלתי-רישמית עם הנרי קיסניגר, בסוף חודש נובמבר 1973 בוושינגטון. רבין נסע אז לארה"ב מטעם ה"בונדס", וקיסניגר הזמין אותו לשיחה על ארוחת-בוקר.

אמר רבין לגולדה: "כדאי שתדעי כי קיסניגר לא בא

קפלה השגרירות הפרטית, ופגנתה את מקומה לשגרירות הרשמית של המדינה. קוק ומרלין באו ארצה, הצטרפו לתנועת חרות, נבחרו לכנסת הראשונה — אך תה"אכזבו במהרה ממנהיגותו של מנחם בגין ופרשו.

מרלין חזר לאמריקה, הקים מוסד לעיו"נים מדיניים, אך מבקר לעיתים קרובות בארץ ועוקב אחר הנעשה כאן. במשך השנים, השמיע באורח פרטי ביקורת קט-לנית על מדיניות ממשלת ישראל.

קוק חזר גם הוא לאמריקה, התעשר בעיסקינינטס בקובה, איבד את נכסיו שם במהפכה של פידל קסטרו, התבטס מחדש. מזה כמה שנים הוא מבלה את עיקר זמנו בישראל, ניסה להקים עיתון-ערב חדש כדי להסיף נגד מדיניות הממשלה.

הייד קוק
צבא-הילואים לממשלה

לפני כשבועיים נשא צעירה צברית, נילי השכל, לאשה, את נישואיו חגג במסיבה פרטית — יומיים לפני הופעת מודעת הענק.

בלי גבול. גילוייהדעת מטיף ליוזמה מדינית ישראלית חדשה. הוא מכיר בקיומו של עם פלסטיני, אך מבטל את קיום אש"ף. הוא שולל לחלוטין את קיומה של מדינה פלסטינית בגדה המערבית וברצועת עזה, ומבקש לכפות על הפלסטינים אחדות עם עבר-הירדן. הוא מבקש להעניק למלך חוסיין מעמד של המנהיג הפלסטיני הבכיר, ואף מציע לחוסיין תפקיד של "נשיא המ"דינה הפלסטינית". בעיני הדוגלים בפיתרון פלסטיני, עשוי גילוייהדעת להיראות מיור-שן.

אין גילוייהדעת מפרט את גבולות המדי"נה הרצויים לבעליו.

בעניינים מציע גילוייהדעת לבטל את חוקי-השבות, או לתקנו כך שיבטל את ההפליה בין יהודים ולא-יהודים. כל נדרף יהיה זכאי לבוא לישראל. למעשה, חוזרים קוק ומרלין לאבאנה הקודמת שלהם בין "יהודים" ו"עברים", במהדורה חדשה של "יהודים" ו"ישראלים".

הם מציעים לערוך בחירות תוך שנה, כדי להגיע בארבע שנות כהונתה של הכנסת הבאה להכרעה בכל בעיות-היסוד של המדינה.

מודעה היא פעולה. קורא גילוייהדעת יכול לקבל את הורשם כי כוונת השניים היא להקים רשימה חדשה בבחי"רות הבאות, על סמך מצע זה. אולם קוק הכחיש זאת בתוקף.

איננו חושבים שהכנסת היא הזירה היחידה לפעולה פוליטית, אמר. "גם פיר"סום המודעה שלנו הוא פעולה פוליטית. אנחנו רוצים לחזק את הוויכוח על בעיות המדינה."

סען קוק: "לצבא יש מילואים. על הנהגת המדינה אין מילואים. היא מורכבת מ-1000 איש, הנבחרים על-ידי 1700 איש. צרכים להקים חיל-מילואים של אנשי-מחשבה, ש"יכולו לעזור בפיתרון בעיות המדינה".

בינתיים ממתינים השניים לתוצאות מו"דעתם. הם ביקשו את קוראי המודעה להו"דיע להם אם הם מסכימים לתוכן המודעה, או לחלק ממנה. או אינם מסכימים אך סבורים כי ניסיונם החדש ויכוז על בעיות המדינה הוא חיובי.

על-פי כמות התגובות, יחליטו על המשך דרכם.